

Konferencia
SENIOR LIVING – šanca pre investorov

Ľubomír Falťan

Sociologický ústav SAV

**Kategória „seniorov“ z pohľadu nárokov na
bývanie**

Kontexty civilizačných zmien

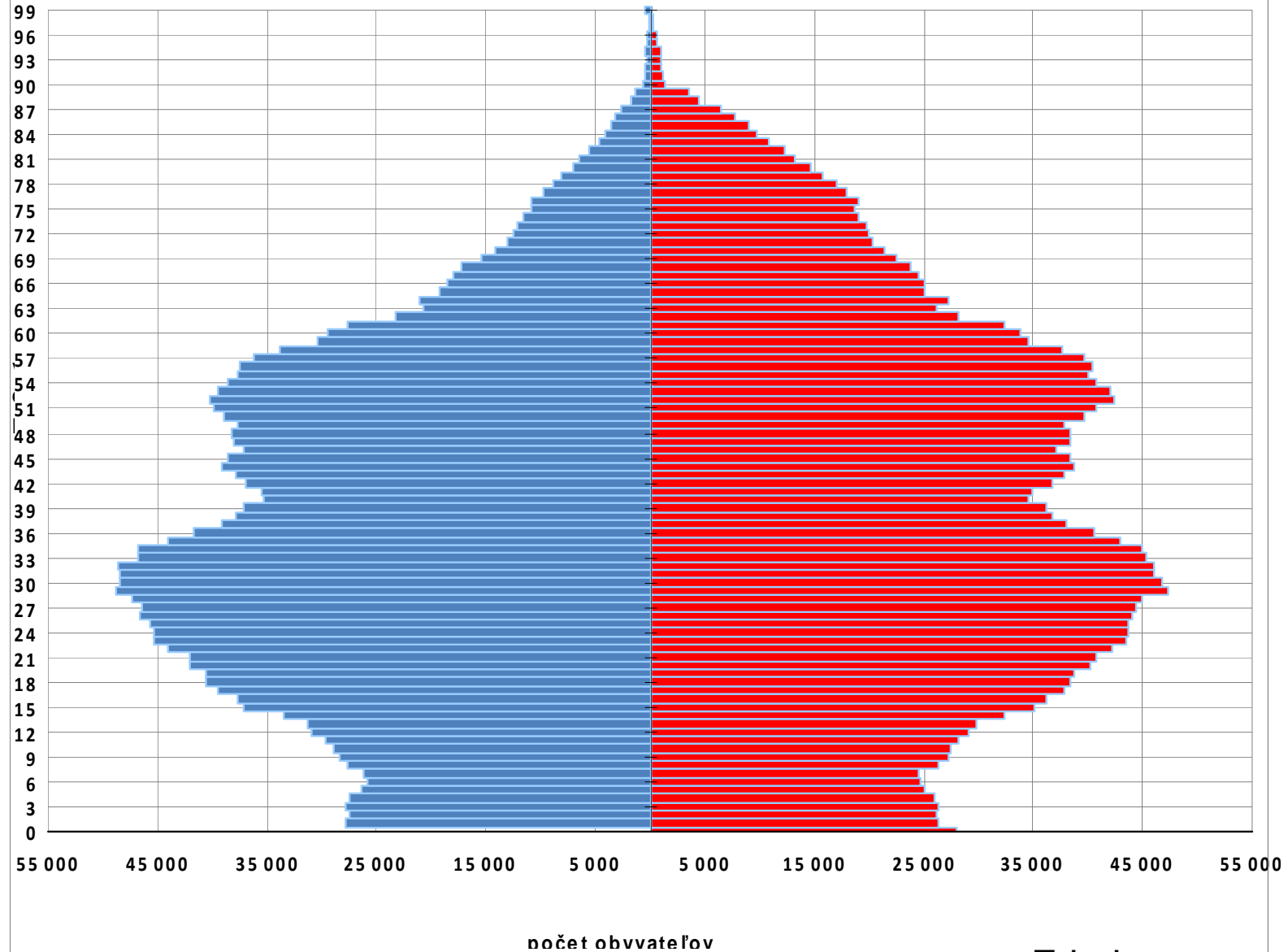
- Civilizačný rozvoj vedie k zmenám životných štandardov a spôsobov života, ktorých súčasťou je:
 - Zlepšovanie kvality zdravotníckej starostlivosti,
 - Smerovanie k zdravším spôsobom stravovania,
 - Presadzovanie takého spôsobu života, ktorý by smeroval k u kompenzácii sprievodných civilizačných stresov,

Demografické dopady

- Vyspelé spoločnosti nastupujú na cestu starnutia, pričom starnutie sú sprevádzané prinajmenšom dvoma procesmi:
 - Predlžuje sa ľudský vek ,
 - Mení sa model plodnosti, keď sa v rodinách presadzuje model s menším počtom detí
- Slovensko tiež nastúpilo cestu starnutia populácie
- V kontexte Slovenska je dôležité reflektovať aj kontexty regionálnej diferenciácie, ktoré sa premietajú aj do diferenciácie z hľadiska starnutia populácie

Veková štruktúra obyvateľstva SR

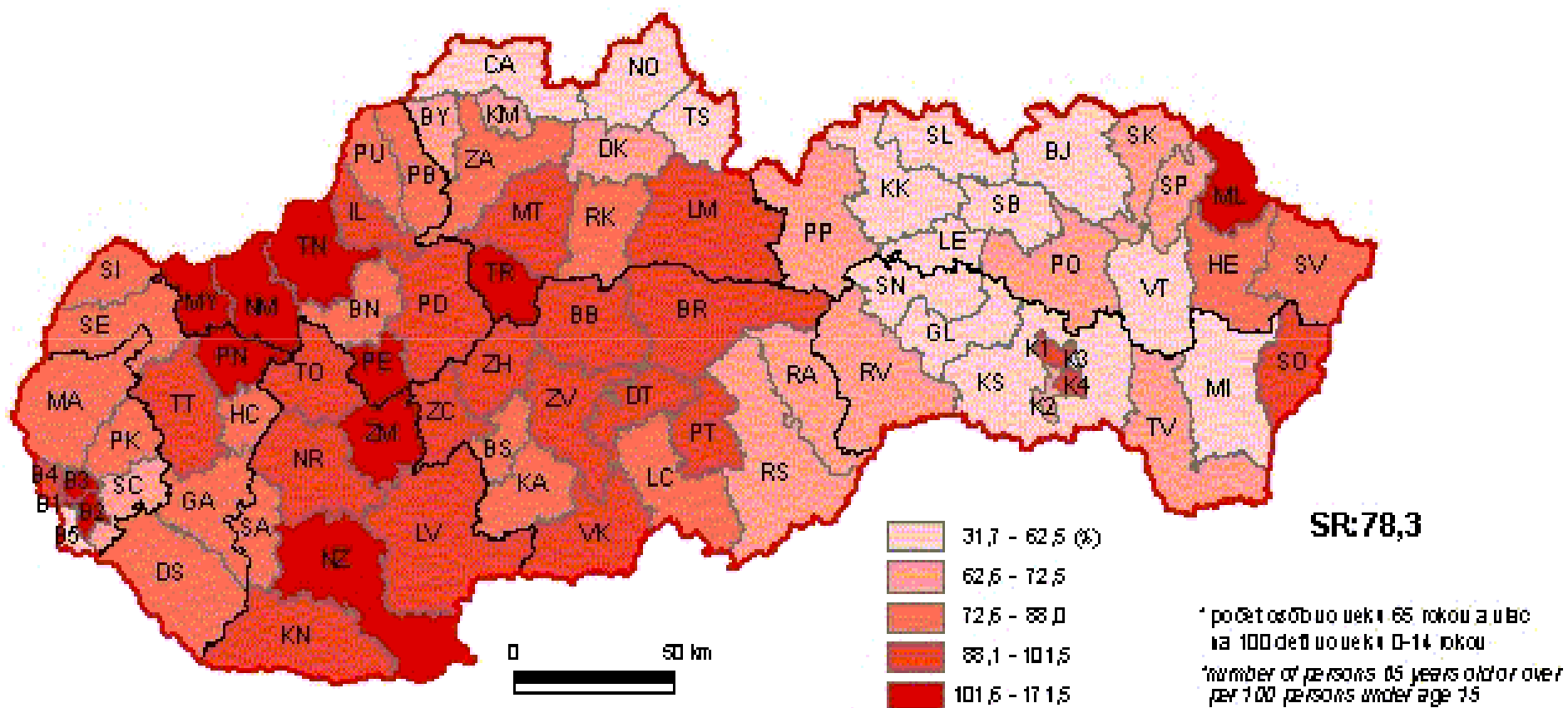
2008 muži 2008 ženy

Zdroj: www.statistics.sk

Index stamutia obyvateľov* v okresoch SR, rok 2008

Ageing index of inhabitants by districts of the SR in 2008*

Zdroj: www.statistics.sk

Kategória „seniorov“ – Ako ju vymedzovať?

- **Formálno-legislatívne vymedzenie**

- Kategória „seniorov“ sa obvykle spája so vstupom do vekovej kategórie „dôchodcov“, t.j. obdobia, od ktorého sa odvíja nárok na poberanie riadneho starobného dôchodku,
- Tento vekový limit má svoju vývojovú dynamiku, ktorá odráža nie len postupné starnutie spoločnosti, ale aj zlepšujúcu sa „fyzickú kondíciu seniorov“. Súčasne však odráža aj realitu ekonomicky pokryť rastúce nároky na zabezpečenie sociálnej skupiny „seniorov“,
- V prípade Slovenska sa v priebehu 90-tych rokov dospelo k nevyhnutnosti zvýšiť vekový limit na odchod do starobného dôchodku, zo 60 rokov (v prípade žien sa limit veku znižoval v závislosti od počtu detí),
- V súčasnosti je hranica odchodu do dôchodku vek 62 rokov, s perspektívou 65 rokov

Aké faktory podmieňujú – kvalitatívne parametre kategórie „seniorov“?

- **Faktory kvalitatívnych parametrov**

- Zdravotná kondícia,

- ❖ Fyzická kondícia,

- ❖ Mentálne dispozície

- Ekonomická kondícia

- ❖ „Seniori“ na odpočinku

- ❖ Ekonomicky aktívni „seniori“

„Seniori“ – Sociálne diferencovaná kategória

- Kategória „seniorov“ nie je sociálne hegemónna
- Podoby diferenciácie:
 - Zdravotné hendikepy – sú sociálne diferencujúce, tak z hľadiska osvojovania priestorov, ako aj z hľadiska ekonomickej a sociálnej dostupnosti,
 - ❖ Prejavuje sa to z hľadiska fyzických a mentálnych hendikepov,
 - ❖ Ako aj z hľadiska sociálneho a ekonomického statusu, ktorý sa spája, s príslušnosťou k sociálnej skupine
 - Sociálne hendikepy – sú sociálne diferencujúce, ale sú podmienené sociálnymi faktormi a nie inými hendikepmi
 - ❖ Príslušnosť k sociálnej analytickej skupine
 - ❖ Príslušnosť k sociálne identifikovanej občianskej skupine

„Seniori“ a diferencované nároky na obytné prostredie

- Dôležitým faktorom pre životnú pohodu „seniorov“ je, aké kvalitatívne parametre má širšie obytné prostredie, v ktorom táto sociálna skupina žije. Viaže sa to na niektoré všeobecné prostrediové parametre:
 - Mieru bezbariérovosti obytného prostredia – čo má veľký význam pre osoby so zdravotnými problémami a fyzickými hendikepmi,
 - Dostupnosť zdravotníckych a sociálnych služieb,
 - Dostupnosť obchodných a obslužných zariadení,
 - Dostupnosť oddychových priestorov (parky),
 - Dostupnosť dopravnej obsluhy,
 - Mierou a formou začlenenosti do širšej komunity

„Seniori“ a diferencované nároky na bývanie

- Vzhľadom na sociálnu diferenciáciu kategórie „Seniori“, ktorá je podmienená aj zdravotnou kondíciou, fyzickými a mentálnymi kvalitami, pri potrebe riešenia bývania treba monitorovať a zohľadňovať:
 - Potrebu „seniorských“ stacionárov, ako miesto pobytu (bývania), ľudí so závažnými postihmi, odkázanými na stálu opateru,
 - Potrebu „seniorských“ penziónov, s určitou mierou voľnosti a súkromia, ale súčasne s poskytovanými, alebo prinášanými službami (miera poskytovaných služieb by mohla byť súčasťou kategorizácie takýchto zariadení, čo by rozširovalo i škálu ich sociálnej dostupnosti),
 - Potrebu „seniorských“ apartmánov, ako nájomného bývania pre fyzicky a mentálne nehandikepovaných užívateľov, so zohľadnením bezbarierovosti a možného požiadania (a doplatenia) individuálne riešených služieb

Aké politiky pre formovanie podmienok bývania „seniorov“?

- Bývanie a obytné prostredie „seniorov“, by malo byť súčasťou politik, hlavne na lokálnej a regionálnej úrovni – keďže táto môže detailnejšie reflektovať aktuálne problémy a požiadavky tejto sociálne diferencovanej kategórie obyvateľstva (viď regionálne rozloženie starnutia na Slovensku)
- V tejto súvislosti je veľmi dôležitá koordinácia (pri rešpektovaní subsidiarity) medzi štátnymi, samosprávnymi a občianskymi iniciatívami.

Ďakujem za pozornosť